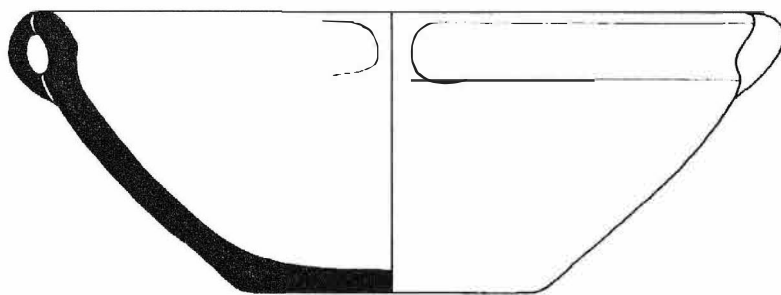

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

BRNO 1996

2.9. SPECIÁLNÍ METODY

VÝSLEDKY LETECKÉHO SNÍMKOVÁNÍ NA MORAVĚ V ROCE 1992

MIROSLAV BÁLEK, Archeologický ústav AV ČR Brno

Počátkem června 1992 jsme uskutečnili čtyři lety v celkové délce 7 letových hodin letounem Z-43 brněnského Aeroklubu v prostoru Podyjí v okresech Břeclav a Znojmo. Cílem bylo navázat na objevy římských polních táborů v roce 1991 a pokusit se vysledovat v tomto prostoru další. Průzkumné lety přinesly zjištění, která dokládají existenci nových římských polních táborů v Přibicích, Ivani a na Mušově v trati Na pískách vše okr. Břeclav, dále pak v Hrušovanech nad Jevišovkou okr. Znojmo. Na řadě lokalit okresu Brno-město, Brno-venkov, Břeclav a Znojmo byly také pozorovány ve vegetaci příznaky sídlištních objektů, hrobů s kruhovým žlábkem a opevňovacích příkopů a žlábků. Poloha jednotlivých nalezišť je uváděna kartografickými souřadnicemi (v milimetrech odsunutých vždy od západní a jižní sekční čáry z map v měřítku 1:100 000 (ZM ČSSR), s uvedením kladu listu (např. 34-1 Znojmo, 100 od Z, 50 od J). Ke stručné formě popisu pozorovaných vegetačních příznaků je připojena také jejich možná interpretace.

PŘIBICE, okr. Břeclav

Poloha: 34-1 Znojmo, 410 od Z, 330 od J.

Kvadratický útvar tvořený třemi stranami spojenými oblými nárožími, na protilehlých stranách dvě přerušení - vstupy. Jde o projev příkopu druhého římského polního tábora v blízkosti prvního zachyceného v roce 1991.

Kruhový půdorys o průměru asi 20 m, tvořený 4 m širokou linií.

Projev opevňovacího příkopu - středověk. Větší počet bodových útvarů - sídlištní objekty pravděpodobně ze zaniklé vsi Bořanovice.

IVANĚ, okr. Břeclav

Poloha: 34-1 Znojmo, 428 od Z, 273 od J.

Dvě pravoúhlé linie spojené zaobleným nárožím. Na delší straně přerušení s krátkou předsunutou linií - brána. Příkop římského polního tábora.

MUŠOV, okr. Břeclav

Poloha: 34-1 Znojmo, 433 od Z, 227 od J, trat' "Na pískách".

Linie čtvercového tvaru se zaoblenými nárožími, rozměry asi 100 x 100 m. Fotodokumentace nebyla pořízena, při dalším letu, kterému předcházela dešť, příznaky vymizely. Pravděpodobně jde o další, v pořadí již čtvrtý římský polní tábor v této poloze.

HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU, okr. Znojmo

Poloha: 34-1 Znojmo, 322 od Z, 136 od J.

Dvě navzájem pravoúhlé linie spojené oblým nárožím. Část příkopu římského polního tábora.

BRNO - CHRVICE, okr. Brno - město

Poloha 24-3 Brno, 486 od Z, 115 od J.

Rozsáhlé sídliště s asi 60 obdélnými a kruhovými půdorysy (chaty a jámy) - nedatováno.

UNKOVICE, okr. Brno - venkov

Poloha: 34-1 Znojmo, 438 od Z, 377 od J.

Sídliště s několika desítkami objektů, čtvercové a obdélné půdorysy chat, jámy, nedatováno.

PŘÍSNOTICE, okr. Brno - venkov

Poloha: 34-1 Znojmo, 468 od Z, 343 od J, trat' "Želízka".

Lineární obdélný půdorys - příkop (rozměry 450 x 170 m) ohrazující vnitřní zástavbu, která je podél delší osy oddělena pruhem bez vegetačních příznaků (ulice?). Uprostřed kratších protilehlých stran jsou přerušeny - vstupy. Podle J. UNGERA jde o zaniklou středověkou vesnici Želice.

V JV části zjištěny rovněž obdélné půdorysy asi 10 chat. Povrchovým sběrem zjištěna v těchto místech keramika z doby římské. Při západní straně ohrazení se nachází hrob s kruhovým žlábkem, nacházející se asi 300 m od pohřebiště KZP v trati "Ostudy".

ŽABČICE, okr. Brno - venkov

Poloha: 34-1 Znojmo, 421 od Z, 362 od J, trať "Nivky".

Obdélný půdorys tvořený linií o rozměrech 90 x 50 m. Příkop-nedatováno. Asi 600 m JZ byla patrná část (tři strany) podobného útvaru - nedatováno.

POHOŘELICE, okr. Břeclav

Poloha: 34-1 Znojmo, 375 od Z, 314 od J.

Lineární lichoběžníkový objekt o rozměrech 110 x 65-85 m, příkop. Nedatováno.

VRANOVICE, okr. Břeclav

Poloha: 34-1 Znojmo, 459 od Z, 316 do J.

Tři paralelní linie bodů jsou projevem křivých jamek (jejich průměr je 0,7 - 1,1 m), vnější řady v počtu 10 resp. 9 bodů tvoří obdélný půdorys 62 x 15 m velké nadzemní stavby. Nedatováno. Asi 70 m SV směrem obdélný půdorys 8 x 5 m - zahloubený objekt. Nedatováno.

DRNHOLEC, okr. Břeclav

1) Poloha: 34-1 Znojmo, 363 od Z, 202 od J.

Sídliště, menší jednotlivé jámy, liniové příznaky - projevy palisádových žlábků případného ohrazení, hrob s kruhovým žlábkem (průměr kruh. žlábků 19 m). Nedatováno.

2) Poloha: 34-1 Znojmo, 375 od Z, 155 od J.

Sídliště - několik skupin obdélných útvarů (chaty - nedatováno) přechází do plochy s velkým množstvím drobných objektů - nedatováno.

JEVIŠOVKA, okr. Břeclav

Poloha: 34-1 Znojmo, 319 od Z, 156 od J.

Sídliště, tři obdélné půdorysy (chaty), část lomené linie (délka 110 m, šířka 1,4 m) - příkop (?). Nedatováno.

HRUŠOVANY NAD JEVIŠOVKOU, okr. Znojmo

1) Poloha: 34-1 Znojmo, 311 od Z, 152 od J.

Tři soustředné půlkruhové linie o poloměrech: 90 m/š.5 m, 75 m/š.3 m, 60 m/š. 6 m. Trojitě opevnění příkopy - nedatováno.

2) Poloha: 34-1 Znojmo, 300 od Z, 155 od J.

Do pravidelného oblouku zahnutá linie o šířce 3,5 m, dlouhá ca 700 m, z vnější strany ve vzdálenosti asi 90m probíhá paralelně další linie široká 1,4 m. Při západním okraji mohutnějšího liniového útvaru jsou tři obdélné půdorysy - chaty (6 x 5 m). Jeden je v superpozici s linií. Nedatováno.

3) Poloha: 34-1 Znojmo, 269 od Z, 155 od J, u Nového Dvora.

Obdélné půdorysy tvořené liniemi - půdorysy domů, další bodové objekty na ploše ca 2 ha, zaniklá ves (?). Nedatováno.

ŠANOV, okr. Znojmo

Poloha: 34-1 Znojmo, 267 od Z, 162 od J, Emin Zámeček. Sídliště, 12 obdélných půdorysů (5 x 6 m) - chaty. Nedatováno.

HEVLÍN, okr. Znojmo

Poloha: 34-1 Znojmo, 265 od Z, 77 od J, trať "Na lukách".

Sídliště, celkem asi 70 obdélných útvarů (chaty) vytváří čtyři samostatné skupiny. Nedatováno. V roce 1991 jedno uskopení (asi 20 chat) zjistil J. KOVÁRNÍK (1993, 110).

Literatura

KOVÁRNÍK, J.

-1993: Výsledky letecké archeologické prospekce na jižní Moravě v r. 1991. Přehled výzkumů 1991, 108-110.

Anschließend an die Entdeckung der römischen Feldlager im J. 1991 entschied man sich für die Luftbildprospektion in Raum des Thayabeckens, welche vor allem die etwaigen weiteren Objekte dieser Art ermitteln könnte. Tatsächlich bestätigten die über den Kreisen Břeclav und Znojmo gemachten Fliegeraufnahmen die Existenz römischer Feldlager nicht nur Příbice, Ivaň und Mušov-Flur "Na pískách" (alle im Bez. Břeclav), sondern auch in Hrušovany nad Jevišovkou (Bez. Znojmo). Zugleich verzeichnete man Anzeichen von Siedlungsobjekten an der Lokalitäten Brno-Chrlice (Bez. Brno-město), Unkovice (Bez. Brno-venkov), Drnholec und Jevišovka (Bez. Břeclav), desgleichen wie in Hevlín, Hrušovany nad Jevišovkou und Šanov (alle drei im Bez. Znojmo). Linienförmige Gebilde - Gräben zeichneten sich an den Lokalitäten Žabčice (Bez. Brno-venkov) und Pohořelice (Bez. Břeclav) ab. Ein dreifacher halbkreisförmiger Graben kam in Hrušovany nad Jevišovkou (Bez. Znojmo) zum Vorschein. In Přisnotice (Bez. Brno-venkov) ebenso wie in Drnohec (Bez. Břeclav), stellte man ein von einer kreisförmigen Rille umschlossenes Grab fest. Ein Rechteck (450 x 170 m) bildende Linien friedeten als Graben die mittelalterliche Ortswüstung Želice bei Přisnotice (Bez. Brno-venkov) ein, während in Příbice (Bez. Břeclav) ein 4 m breiter Ringgraben mit einem Durchmesser von 20 m Bestandteil der mittelalterlichen Fortifikation war.

SYSTEMATICKÁ LETECKÁ ARCHEOLOGICKÁ PROSPEKCE NA JIŽNÍ MORAVĚ V R. 1992

JAROMÍR KOVÁRNÍK, Jihomoravské muzeum Znojmo

MIROSLAV MĚNÁŘÍK, Aeroklub Brno

(Tab. 28-29)

Archeologické oddělení Jihomoravského muzea ve Znojmě pokračovalo v r. 1992 za spolupráce s Aeroklubem v Brně v systematickém leteckém vyhledávání a snímkování archeologických památek na území okresů Brno-venkov, Břeclav a Znojmo. Lety jsme uskutečnili v červnu, tzn. letecká prospekce se opět opírala zejména o rozdíly ve vzrůstu a barvě rostlin (v převážné většině u dozrávajícího obilí) jako důležitých znaků o přítomnosti archeologických objektů. Větší vypovídací schopností měly zvláště polohy se šterkopisčitými sedimenty. Jde většinou o říční terasy na dolním toku Dyje, Jevišovky, Jihlavy a Svatky, na něž se hojně váže jak pravěké, tak raně historické osídlení.

K překvapivému zjištění jsme dospěli v k.ú. Božic, okr. Znojmo, v místní části Kolonie u Dvora (Dvůr Hoja). Na zahradách domů č. 14 a č. 15 se rýsovalo nároží čtyřúhelníkovitého příkopu. V témže místě došlo 14.8.1935 k významnému nálezu tzv. božického depotu nádob z I. fáze kultury nálevkovitých pohárů. Na základě leteckého průzkumu můžeme předpokládat, že další archeologické objekty se mohou také nalézat na zahradě domu č. 13 (tab. 28:1). V bezprostředním okolí jsme kromě toho podchytili další čtyři archeologické lokality (Božice II-V). V případě kruhového příkopu na lokalitě Božice V v trati U Dvora zjištěného z vojenských leteckých snímků (r. 1984) jsme u něj navíc zachytili nyní průběh vnějšího palisádového žlabu a v JZ části snad další menší kruhový příkop (žlábek; tab. 28:2).

Značná četnost pravěkého a raně historického osídlení pokračuje podél Jevišovky do k.ú. Hrušovany n/J., okr. Znojmo a opakuje se také na dolním toku Dyje (Krhovice I-II, Slup II-III, Strachotice V, Valtrovce I-II, okr. Znojmo), Jihlavy (např. Odrovce I, okr. Brno-venkov; Pohořelice I-II, okr. Břeclav) a Šatavy (Hrušovany u Brna I, Žabčice I, okr. Brno-venkov aj.). K tomuto bohatě osídlenému území Dyjskosvrateckého úvalu rovněž patří lokality na Miroslavce (Troskotovice I, okr. Znojmo; Vlasatice I-II, okr. Břeclav aj.), případně na potoce Daníž (Chvalovice II, Šatov I, okr. Znojmo).

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno
Odpovědný redaktor:	Dr. Jaroslav Tejral
Redakce:	Dr. Lumír Poláček, Marie Cimflová
Překlady:	Dr. Hochmanová-Vávrová
Jazykové úpravy:	Dr. Wolfgang Ender
Kresby:	autoři příspěvků
Na titulním listě:	keramická mísa z Otnic
Tisk:	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
Evidenční číslo:	ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů